

จัดการจิต

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๗๗๔. เรื่อง “แยกความกลัว”

กราบนมัสการหลวงพ่อดะ การที่เราภาวนาในที่นากลัว แล้วใช้ปัญญาอบรมสมาธิไปแต่ต้น แล้วสุดท้ายจิตก็เหมือนจะอยู่ข้างใน ความกลัวอยู่ข้างนอก แล้วค่อยๆ เล็กลงและจางหายไป เหลือจิต แต่กายไม่ได้หายไป

๑. อย่างนี้ถือว่าเป็นตถาคตใหม่คะ หรือหนูเข้าใจผิดคะ

๒. การพิจารณานี้ ถ้าเกิดว่าจิตมันปล่อย หนูจะพัก ที่นี้ถ้าเกิดว่าเวลาที่ใช้พิจารณาแค่ ๑๕ นาที อย่างนี้สมควรไม่สมควรอย่างไรหรือไม่คะ และถ้าจิตไม่ปล่อย จะควรเลิกการพิจารณาใหม่คะ

๓. เวลากำหนดออกสมาธิ หนูบอกตัวเองว่า ขณะนี้เราไม่ได้นั่งสมาธิแล้ว และผ่อนคลายใจที่เคยเพ่งอยู่จุดเดียวให้มันขยายออกมา เหมือนก่อนจะนอนหลับ รอบประมาณ ๑-๒ นาที อย่างนี้ถือว่าออกสมาธิถูกใหม่คะ หลวงพ่อช่วยกรุณาสอนวิธีด้วยคะ

๔. เวลาพิจารณาธรรมในธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ในชั้นกัลยาณชน มีวิธีปฏิบัติอย่างไรคะ

๕. ช่วงนี้จิตมันอยากสวดมนต์ทั้งวัน เวลาจะทำอะไรก็อยากสวดมนต์ไปหมด ต้องเปิดเสียงสวดมนต์เรื่อยๆ ถ้าเป็นแบบนี้ สาเหตุเป็นเพราะอะไรคะ เคยเป็นอย่างนี้เมื่อปีก่อน สาเหตุไม่ได้คะ

กราบขอขอบคุณ

ตอบ : ผู้ที่ปฏิบัติใหม่ๆ เวลาปฏิบัติใหม่ เริ่มต้นจากไม่มีศรัทธา มันจะมีศรัทธาของมัน เวลาศรัทธาของมันแล้ว ศรัทธาๆ ศรัทธาความเชื่อแก้กิเลสไม่ได้ ต้องใช้สติปัญญาๆ ศรัทธาเป็นตัวนำๆ เราก็จะประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าเราปฏิบัติของเรา มันได้มรรคได้ผลขึ้นมา ได้มรรคได้ผล

มรรค มรรคคือมรรค ๘

ผล ผลคือความสงบระงับ

มันจะมากมันจะน้อยอย่างไรก็ฝึกหัดไปๆ อย่าไปวิตกกังวล อย่าไปวิตกกังวล มันเป็นเริ่มต้น ปุณฺณ กัลยาณชน ถ้ากัลยาณชน มันจะทำความสงบของเราได้ง่ายขึ้น

นี่มันทำความสงบของเราได้ยาก แล้วมันปฏิบัติแล้วมันล้มลุกคลุกคลาน มันครึ่งๆ กลางๆ มันก็เลยเกิดความสงสัยไปทุกๆ เรื่องเลย ถ้ามันเกิดความสงสัย มันก็สงสัยของมันไป ถ้าสงสัยไป เห็นไหม

เขาบอกว่า หลวงพ่อคะ หนูทำปัญญาอบรมสมาธิๆ แล้วจิตมันมีข้างนอก มันมีข้างในของมัน แล้วมันเล็ดลงๆ อย่างนี้ใช่ตึงคับคานหรือเปล่าคะ

ไม่ใช่ อย่างนี้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ

ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิคือจิตมันจะสงบ พอจิตสงบมันจะมีอาการร่อยแปดของมันนะ จิตมันสงบ อาการของจิตๆ อาการของจิตมันหลากหลายไปตามจิตนิสัยของคน

ที่นี้มันหลากหลายไปตามจิตนิสัยของคน เราก็ทำปัญญาอบรมสมาธิ จิตมันจะสงบมันก็สงบ มันจะเล็ดลง มันจะใหญ่ขึ้น เราก็มีสติปัญญาของเรา มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิคือจิตมันจะสงบระงับ

นี่ไง การรักษาคจิต การดูแลจิต มันก็รักษาแบบนี้

ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันพิจารณาของมัน มันก็หดสั้นเข้ามาๆ ถ้ามันหดสั้นเข้ามาๆ มากน้อยขนาดไหน เวลามันจางไป มันเหลือเล็กน้อย

คำถามนะ ๑. อย่างนี้เป็นตหังคปหานหรือไม่

ตหังคปหานมันต้องจิตเห็นอาการของจิต จิตสงบระงับแล้วจิตยกขึ้นสู่วิปัสสนา
วิปัสสนาคือการขุดคุ้ยและค้นคว้าแสวงหา

หลวงตาพระมหาบัวท่านสอนไว้ การประพฤติปฏิบัติมันมีวิธีการอยู่ ๒ อย่าง อย่างหนึ่ง
คือขุดคุ้ยค้นหา ถ้าขุดคุ้ยค้นหาเจอ นั่นแหละเกิดขึ้น ได้งาน

อัญญาโกณฑัญญะ มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น ค้นคว้าแสวงหา

ฉะนั้น พอจิตมันสงบแล้ว การค้นคว้าแสวงหา นั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง การขุดคุ้ยค้นคว้า
เป็นงานอย่างหนึ่ง แล้วงานอีกอย่างหนึ่งคืองานในวิปัสสนา คือใช้สติปัญญาใคร่ครวญมัน ถ้า
สติปัญญามันใคร่ครวญ

เพราะมันขุดคุ้ย ค้นคว้าแสวงหา มันพบ มันเห็นสติปัญฐาน ๔ ตามความเป็นจริง แล้ว
มันใช้สติปัญญาพิจารณาของมันๆ เวลามันปล่อยวาง นั่นแหละตหังคปหาน

ไฉน! แค่วิปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิมันยังไม่ตั้งมั่น ยังไม่มั่นคง ยังไม่มีสิ่งใดเลย

๑. อย่างนี้เป็นตหังคปหานหรือเปล่าคะ

ไม่ใช่ นี่คือปัญญาอบรมสมาธิ ที่เราพิพาทเขาทั้งประเทศไทยนี้ไง ว่าแนวทางปฏิบัติของ
เขาส่วนใหญ่แล้ว ถ้าเป็นสัมมาทิฐิ คือปัญญาอบรมสมาธิเท่านั้น ไฉนขอเสนอๆ ทั้งหลาย
นั่นนะ ถ้ามันเท่าทันอารมณ์ มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิเท่านั้น

บอก อู๋! นี่มันเป็นวิปัสสนา มันรู้เท่าทันนะ

โอ้ย! เวิร์ม มันก็รู้เท่าทัน ก็เท่าทันอารมณ์ไง อารมณ์ความรู้สึก การเคลื่อนไหว
อารมณ์ความรู้สึกการเคลื่อนไหว อารมณ์ความรู้สึกเกิดขึ้น อารมณ์ต่างๆ ก็อารมณ์เท่านั้นนะ
ถ้ารู้สึก รู้สึกมันก็หยุดไป นี่ไง หยุดมันก็มีนอกมีใน

มีนอกมีในเพราะเราไม่เข้าใจ

ฉะนั้นบอกว่า ๑. อย่างนี้เป็นตหังคปหานหรือไม่เจ้าคะ

ไม่เป็น มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ แล้วปัญญาอบรมสมาธิก็เป็นแบบนี้แหละ

๒. การพิจารณา เวลาจะเข้าพัก เข้าไป ๑๕ นาที อย่างนี้สมควรหรือไม่สมควร

อย่างนี้มันเป็นความเหมาะสม ถ้าเป็นเด็กๆ มันยิ่งกว่าสมควรอีก แต่ถ้ามันเป็นนักบวช เวลาอย่างนี้มันแค่เวลาจิบน้ำชา ๑๕ นาที ๒๐ นาที เวลาจิบน้ำชา แต่ถ้าเป็นเด็กๆ อู้ย! งานยิ่งใหญ่

มันเคยมีเด็กมาที่นี้แหละ เขายกมือสาธุไหว้พระ แล้วเขาหันหน้าไปบอกแม่ อู้ย! เหนื่อย น่าดูเลย เหนื่อยมาก แยกมือสาธุมันเหนื่อยมากเลยนะ

ถ้าเด็กๆ ผีกัดหัวใหม่ อย่างนี้ใช่ แต่ถ้าเป็นนักบวช ๒๔ ชั่วโมง

ฉะนั้นบอกว่า อะไรเหมาะสมไม่เหมาะสม มันอยู่ที่วาสนา อยู่ที่คนภาวนาแล้วมันเจริญก้าวหน้าไปหรือไม่

แต่ถ้ามันเป็นผีกัดหัวใหม่อย่างนี้ ถ้ามัน ๑๕ นาที ๒๐ นาที มันสมควรหรือไม่ มันต้องพักหรือไม่ มันจะออกอย่างไรละ

อันนี้คือความเหมาะสม มันอยู่ที่จิตนิสัย ถ้าเราขีดเส้นไว้ว่าอย่างใดก็ได้แล้วแต่ เราจะไปบังคับจิตของเราให้เป็นอย่างนั้นไม่ได้ อย่างเช่นทำสิ่งใด ความเหมาะสม เหมาะสมในกาลเทศะ ถ้าเหมาะสมกาลเทศะ ทุกอย่างที่ทำมันเหมาะสมไปหมด ถ้ามันทำแล้วมันไม่เหมาะสม กาลเทศะ มันขัดมันแย้งกัน

ฉะนั้น เวลาผีกัดหัวไปแล้ว ถ้าจิตใจมันมั่นคงขึ้นไปกว่านี้ มันก็จะทำไปมากกว่านี้ ถ้าจิตใจมันยังไม่มั่นคงกว่านี้ มันก็ลั้งเลงสงสัย มันก็เป็นความลั้งเลงสงสัยอย่างนี้

นี่พูดถึงว่า ความเหมาะสมหรือไม่

๓. เวลาออกจากสมาธิ หนุู้ตัวเองว่าขณะนี้ออกจากสมาธิ แล้วควรผ่อนสั้นผ่อนยาวอย่างไร แล้วมันเป็นจุดเดียว

ออกจากสมาธินะ ก็ตั้งสติไว้ แล้วก็คลายออกมาความรู้สึกก็จบ

กรณีอย่างนี้ที่หลวงตาท่านสอนเอาไว้ว่า เวลาจิตมันเข้าสมาธิ อย่าไปฝืนมัน อย่าไปดึงออก ออกแล้วเข้าได้ยาก

ออกแล้วเข้าได้ยากเพราะอะไร เพราะว่ามันไม่เป็นข้อเท็จจริงไง เราไปกีดไปขวางเหมือนอาหาร เราต้อนน้ำ เวลาน้ำใกล้จะเดือด เราก็ปิดไฟซะ มันก็ไม่เดือดเสียทีใช่ไหม เวลาว่ามันเดือดแล้ว เราจะยกลงจากเตา เราจะยกลงอย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเป็นสมาธิแล้วเหมือนน้ำเดือด น้ำเดือดนะ เวลาเราจะยกลงจากเตา เราจะออกจากเตา ออกอย่างไร นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมันสงบแล้ว เราไปฝืนมัน เราไปกระตุก เราไปทำอย่างนั้น ต่อไปมันเข้าได้ยาก

นี่หลวงตาท่านห่วงมาก ท่านบอกว่า สมาธิมันยังทำกันไม่เป็นเลย ทำกันไม่เป็นเลย แล้วมันทำอะไรกัน

เวลาทำสมาธิแล้ว ท่านบอกว่า เวลาเข้าสมาธิแล้ว อย่าไปฝืนมัน อย่าไปอยากออก อยากลุก ในขณะที่มันเป็นสมาธิ นี่เวลาเข้าสมาธิไง

ทำสมาธิก็ทำไม่เป็น เวลาเป็นสมาธิแล้วจะออกจากสมาธิก็ออกไม่ได้ เวลาออกมาแล้วเข้าไม่ได้อีกเลย ถ้าเข้าไม่ได้อีกเลยนะ จิตไม่เป็นสมาธิ มันจะเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมาได้อย่างไร

นี่เหมือนกัน เวลาจะออกจากสมาธิ มันเป็นจุดเดียว มันเป็นการดึงออก ๑ นาที ๒ นาที

เวลาออกก็ออกมา ก็จบ

เวลาเข้าสมาธิก็เือบตาย ใช้ปัญญาอบรมสมาธิดูแลเือบตาย พุทโธๆ เือบตาย จิตมันสงบแล้วไง เวลาออกนะ เราตั้งสติ มันก็คลายออกมา

อ๊ปปานานะ สักแต่ว่าปรากฏ มันละเอียดมาก มันไม่รู้เรื่องร่างกายนี้เลย เวลามันแผ่ฐานออกมา อ๊ปปนาสมาธิมันเป็นอย่างไร แล้วเวลาจะออกจากอ๊ปปนาสมาธิ ออกอย่างไร

ซึ่งไม่ดีกว่ากันไปเรื่อยเฉื่อยนั่นนะ คนเป็นฟุ้งที่เดียว

มันเป็นขณิกะ เป็นอุปจาระ เป็นอัปนา โดยสัญญาอารมณ์เปลี่ยนแปลงความคิด มันก็เป็นไปหมดเลย นั่นมันเป็นสัญญาทั้งนั้นนะ

นั่นพูดถึงว่า เวลาหนูเข้าอย่างนี้ถูกต้องหรือไม่

เวลาที่เข้าสมาธิ ออกสมาธิไง เข้าสมาธิก็เกือบเป็นเกือบตาย เวลาออกก็ตั้งสตินะ เราเป็นสมาธิ ตั้งสติ แล้วให้มันมีความรู้สึกออกรับรู้ออกมา ข้อเท็จจริงคือตัวสมาธิมันออก ตัวจิตมันคลายออกมา ไม่ใช่อารมณ์ความรู้สึก ขั้นตอนที่เราไปชอยเป็นขั้นๆ ไม่ใช่ มันเป็นของมันเอง แล้วฝึกหัดมันจะรู้ ถ้ามันเป็นจริงของมัน นี่ว่า เข้าสมาธิ ออกสมาธิ

๔. เวลาพิจารณาธรรมในธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ในชั้นของกัลยาณชน มีวิธีปฏิบัติอย่างไร

ก็ปัญญาอบรมสมาธินี้แหละ นี่แหละปุณฺณ กัลยาณชน มันไม่ไปไหนหรอก ค่อยๆ ทำแล้วทำตามข้อเท็จจริง แล้วฝึกหัดไป

ไอ้พวกเวลาผู้ดีอังกฤษไง จิบน้ำชาตอนบ่าย มันแค่นั่งทอดอารมณ์ เวลาปฏิบัติไปมันจะรุนแรงกว่านี้ไปอีกมากมายมหาศาล แล้วเราจะทำของเราได้ จบ

๕. ช่วงนี้จิตมันอยากสวดมนต์ทั้งวันเลย เวลามันจะไปไหนมันก็อยากจะสวดมนต์ ต้องเปิดเสียงสวดมนต์ไว้เลย

สวดมนต์มันก็สวดมนต์

ทุกอย่างอยู่ที่สติสัมปชัญญะคุ้มครองดูแล

ถ้าจะสวดมนต์ก็สวดมนต์ ถึงเวลาสวดมนต์ก็สวดมนต์ สวดมนต์เสร็จแล้วก็สวดมนต์เสร็จจบแล้ว เวลาออกไปทำงานก็ทำงานโดยปกติ เวลาจะเข้าภาวนาก็เข้าภาวนา เวลามันอยากจะสวดมนต์ มันบอก เดี่ยวๆ เดี่ยวถึงเวลาค่อยสวด

มีสติสัมปชัญญะคุ้มครองดูแลจิตใจของเรา ทำได้ทั้งนั้นนะ

หนูก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ หนูก็ไม่ได้ ไหลตามมันไปหมดเลย มีแต่ความสงสัย

ตั้งสติสัมปชัญญะ แล้วทำอะไรทำได้ทั้งนั้น คُمْครองดูแลใจของเราได้ แล้วฝึกหัดปฏิบัติ
ไป

นี่ปฏิบัติใหม่นะ นี่เก็บอารมณ์มาดูเลยๆ ไม่อย่างนั้นมันจะออก

มันฝึกหัดนะ ฝึกหัดก็ฝึกหัด จบนะ

ถาม : ข้อ ๒๗๗๕. เรื่อง “ผู้รู้ยังรู้ไม่จริง”

กราบนมัสการหลวงพ่อกิ่งหนึ่งนั่งภาวนาเหลือ ๒ ผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้ ก็คิดไปเรื่อยๆ ถ้าไม่มี
ผู้รู้ แล้วจะเอาอะไรไปรู้ (แล้วก็เกิดความคิดขึ้นทันทีว่า ผู้รู้ทำลายไม่ได้) เหมือนถนนขาด รถไป
ต่อไม่ได้ค่ะ

หนุงๆ เลยกลับมาพุดโธกับลมหายใจต่อ เพราะไปไม่เป็น สงสัยความคิดนี้ถูกไหมคะ

คำถาม

ความคิดที่โผล่ขึ้นมา เราต้องใช้สติปัญญาพิจารณาให้ไหมคะ ถูกกับผิด (จิตหนูมีสติดี
แต่ไม่มีความรู้ด้านปัญญาคิดเลยค่ะ) ขอขอบคุณ

ตอบ : ใ้คิดว่าเราใช้ความคิดๆ อยู่เนี่ย เวลาใช้ความคิดของเราอยู่ เราพิจารณาผู้รู้ ๒ ผู้รู้
อยู่ นี่มันใช้ปัญญาอยู่

ทางสายกลาง ธรรมเกิด

เราบอกว่า มันมีผู้รู้ สิ่งที่ถูกรู้ เพราะเราศึกษามาตามปริยัติไง ผู้รู้คือจิตของเรา สิ่งที่ถูกรู้
คืออารมณ์ ถ้าผู้รู้ในใจของเรารู้เท่าอารมณ์ สิ่งที่ถูกรู้ มันก็มีผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้ มันก็เข้าใจของมัน
ตามธรรมชาติไป แต่เวลาธรรมเกิด

แล้วก็มีคุณสมบัติขึ้นมาว่า ผู้รู้ทำลายไม่ได้

ผู้รู้คือผู้รู้ไง ทำลายได้ ทำลายไม่ได้ ภาวนาไป เดี่ยวพัฒนาขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอน มันจะรู้
ของมันเอง

แต่ขณะที่เราใช้ความคิดถกเถียงกันอยู่ว่าผู้รู้และผู้ที่ถูกรู้ อะไรมันจริง อะไรมิจริง ผู้รู้ และผู้ที่ถูกรู้ อะไจริง

นี่ธรรมเกิด ผู้รู้ทำลายไม่ได้

ผู้รู้คือผู้รู้ใจ ผู้รู้ก็เด่นชัดขึ้นมาไง เเด่นชัดขึ้นมาก็เป็นธรรมไง เวลาธรรมเกิดธรรมเกิดๆ มัน ก็เกิดความรู้สึกลง

เขาบอก เหมือนถนนขาดเลย รถไปต่อไม่ได้ หนุงหนวดเลย

เพราะมันตัดความคิดเลยไง

นี่ไง เวลาธรรมมันเกิด ธรรมมันสอน ธรรมของเรา ใครมีอำนาจวาสนามากน้อยขนาด ไหน เวลาธรรมเกิดคือความชอบธรรมเกิดขึ้นท่ามกลางหัวใจของเรา เราเข้าใจสิ่งใดถูก สิ่งใด ผิดอยู่เนี่ย มันกำลังถกเถียงกัน กำลังหาเหตุผลอยู่เนี่ย เวลาทางสายกลาง ธรรมะของพระพุทธเจ้า ธรรมผุดขึ้นมา มันผุดขึ้นมาระหว่างกลาง ถูกกับผิด เป็นข้อเท็จจริง แล้วเราก็งง

งง คือธรรมเกิด เกิดมาบอกว่าไม่ต้องเถียงกัน เหมือนผู้ใหญ่ เด็กมันเถียงกันสองคน ผู้ใหญ่บอกว่าจบ ความจริงมันเป็นอย่างนี้ จบเลย ธรรมเกิด

เขาถึงบอกว่า คำถาม ความคิดที่โผล่ขึ้นมา ใช้สติปัญญาพิจารณาใหม่คะ

เขาวงเลื้อย

หนูมีสติ แต่ไม่มีปัญญาเลย

มันจะมีปัญญา มันจะเอาปัญญาไปเถียงกับผู้รู้ทำลายไม่ได้อีกนะ ยังอยากจะหา ปัญญา แล้วก็จะไปเถียงกับไอ้ธรรมเกิดอีก

ธรรมมันเกิดแล้วก็แล้วไป มันมีอดีต มีปัจจุบัน แล้วมีอนาคต ถ้าอดีตที่ดีงาม มันทำให้ ปัจจุบันนี้มันคง แล้วอนาคตเราก็พยายามปฏิบัติของเรา ไอ้เนี่ยมันเป็นธรรมเกิด ธรรมเกิดมัน เหมือนกับฤดูกาล เวลามันเคลื่อนมาตามฤดูกาล ไอ้เนี่ยมันผุดขึ้นมาเป็นครั้งเป็นคราว เป็นครั้ง เป็นคราว มันเป็นประโยชน์หรือเป็นโทษละ

เวลามันเป็นประโยชน์ นี่ธรรมะมาสอน ฟังธรรมๆ ฟังธรรมแบบนี้

ฉะนั้น เวลาบอกว่า ผู้ผู้มี ๒ ผู้รู้ ผู้รู้มันเถียงกันอยู่นะ

เวลาผู้รู้ที่เป็นกลางขึ้นมา งามเลยละ

แล้วบอกว่า หนูไม่มีสติปัญญาเท่าท่านมันเลย

ไม่ต้องมี เพราะอะไร เพราะเขาละเอียดลึกซึ้งกว่า เราอยู่ในภพที่หยาบกว่า เราเข้าไปเถียงกับเขาไม่ได้หรอก แล้วเขาเกิดมาโดยที่ว่าหาเหตุผลไม่ได้ด้วย ไม่รู้มันเกิดมาอย่างไร แล้วมันเป็นอย่างไร แล้วจะไปเถียงใคร เถียงเมื่อไหร่

ไม่ต้องไปเถียง สิ่งที่ผ่านมาไปแล้ว ธรรมะมาเตือน มาบอก มาสอน แล้วนี่เขาเป็นครู เป็นอาจารย์ เราเรียนจบแล้ว ครูก็อยู่บ้านครู เราก็อยู่บ้านเรา ธรรมก็คือธรรม

กิเลสในใจของเรายังเต็มหัวใจ เราก็ปฏิบัติต่อไป ไม่ต้องไปลังเลสงสัยเรื่องใดๆ ทั้งสิ้นของมันผ่านไปแล้ว จบ

ถาม : ข้อ ๒๗๗๖. เรื่อง “การจัดการเห็บหมัดแมว และปลวก แมลงสาบ”

กราบนมัสการหลวงพ่อกะเรพ โยมขอกราบเรียนถามเรื่องการจัดการกับเห็บหมัดแมว และการจัดการแมลงสาบและปลวกในบ้านค่ะ

๑. โยมใส่ยาให้แมวเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อป้องกันเห็บหมัดแมว และไรในหู เนื่องจากแมวที่เคยเลี้ยงมา ๒ ตัวตายเพราะโรคพยาธิในเม็ดเลือด ซึ่งเกิดจากเห็บบนตัวมัน โยมจึงป้องกันแมวตัวปัจจุบันด้วยการใส่ยาป้องกันเห็บหมัด ซึ่งมันคือยาฆ่าเห็บหมัดและกำจัดไข่ และยามีฤทธิ์ ๑ เดือน

โดยก่อนการใส่ยาทุกครั้ง โยมจะพูดออกมาว่า อีก ๒ วันจะใส่ยา ไล่นะ ขอให้เห็บ หมัด ไร ออกจากตัวแมวให้หมด และจะอธิษฐานบอกเทวดาของแมวให้บอกสัตว์เหล่านั้นด้วย หลังจากใส่ยาแล้วก็จะทำบุญอุทิศให้พวกเห็บหมัดที่ไม่ได้หนี แล้วเกิดบาดเจ็บล้มตายจากยานี้ด้วย

โยมใส่ยาให้แม่วมา ๖ ครั้งแล้ว กำลังจะใส่ยาชุดใหม่ เกิดความสงสัย การที่เราเตือนเขาก่อนใส่นั้น จะสามารถป้องกันเราจากบาปกรรมหรือไม่ ถึงแม้เจตนาของเราจะได้เห็นหมัดซึ่งป้องกันแม่วจากโรคร้าย แต่ก็ต้องมีเห็นหมัดที่ตายเพราะยาที่เราใส่ด้วย

๒. ในทำนองเดียวกัน เราสามารถใส่ยาปลวกและยาไล่แมลงสาบ โดยการบอกไล่เขาให้ออกจากบ้านก่อนที่จะมีคนมาใส่ยา จะช่วยให้เราบาปน้อยลงได้หรือไม่คะ

กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ : ถ้าถามเรามาตั้งแต่ต้น เราก็จะบอกวิธีการให้โยมทำอย่างที่ยอมบอกนี้แหละ เพราะมันเป็นวิญญะ มันเป็นการเวียนว่ายตายเกิดในวิญญะ มันมีเวรมีกรรมมาด้วยกันทั้งสิ้น

ถ้ามีเวรมีกรรมมาด้วยกันทั้งสิ้น เห็นไหม เรายากเลี้ยงแม่ว ถ้าตัดปัญหา ก็ไม่ต้องเลี้ยงก็จบ แต่ถ้าเรายากเลี้ยงแม่ว แล้วแม่วมันเคยตายไป แม่วมันเคยตายไปแล้ว เลี้ยงแม่วแล้วโรคมันเกิดจากเห็บ จากหมัด เราก็ป้องกันจากเห็บ จากหมัด แล้วจะป้องกัน เราก็ป้องกันแบบนี้

เราตั้งใจเจตนาว่าเราไม่ได้ทำอย่างนั้น เราต้องการทำเพื่อความป้องกัน ถ้าป้องกันแล้ว ถ้ามันจะเกิดผลกระทบ นั่นก็เป็นเรื่องสุดวิสัย

สิ่งที่สุดวิสัยๆ คำว่า “สุดวิสัย” สุดวิสัยด้วยเจตนา สัมมาทิฐิ การสุดวิสัยโดยสัมมาทิฐิ ไม่ได้กลั่นแกล้ง ไม่ใช่หลบลี้หลบตาแล้วทำให้มันสุดวิสัย เพราะตั้งใจจะฆ่ามัน มันเหตุสุดวิสัย เพราะเราจะป้องกัน แต่ในเมื่อมันเป็นข้อเท็จจริง มันเป็นแบบนี้ไง

บ้าน เวลาบ้าน บ้านไม้ บ้านไม้ถ้าปลวกมันเข้า ปลวกมากัดมากิน เราก็ต้องป้องกันของเรา เพราะมันไปขัดแย้งกับนวโกวาทไง

นวโกวาท บุคคลถ้าบ้านเรือนจะเจริญรุ่งเรือง สิ่งใดที่เป็นทรัพย์สมบัติ ต้องมีการซ่อม มีการแซม มีการบำรุงรักษา มันต้องรู้จักประหยัคมัธยัสถ์ บ้านเรือนนั้นถึงจะมั่นคง

นี่ไง นวโกวาทก็สอนอย่างนั้นนะ เวลาพระพุทธเจ้าสอนคนก็สอนคนทำให้เป็นคนดี ถ้าคนดีก็ทำเพื่อคุณงามความดี ถ้าคุณงามความดีแล้ว ทำเพื่อการป้องกันสัตว์ด้วย ป้องกันโรคจากสัตว์

ที่นี้สัตว์มันมีเห็บมีหมัด เราก็ป้องกันมัน ป้องกันมัน ทำด้วยสัมมาทิฐิ ด้วยความถูกต้องชอบธรรม ถูกต้องชอบธรรม มันก็ทำด้วยข้อเท็จจริงใจ แต่กิเลสมันคลุกเคล้า หนุนก็ไม่ได้ ทำแล้วก็มันตาย นี่มันแฉลบใจ เขาเรียกว่ากรรมมันคลุกเคล้า

กรรมมันคลุกเคล้า เพราะคนที่จะฆ่า จะทำลายมัน เขาเจตนาฆ่า เจตนาทำลายมัน ใจเราไม่ได้มีเจตนา นี่ขาดเจตนา เห็นไหม ไม่เป็นคดีอาญา ขาดเจตนา

มันขาดเจตนา เพราะเจตนาเรามั่นคง แต่คนเรามันมีกิเลส พอมีกิเลส จิตใจมันวอกแวกๆ มันไม่ชัดเจน มันก็ทำให้สงสัย

แต่ถ้าแนะนำก็ทำแบบนี้ เพราะอะไร เพราะเราเป็นปุถุชนไง เราทำแล้วมันจะสะอาดบริสุทธิ์ ทำแล้วจะไม่มีเวรมีกรรม มันไม่ใช่หรอก แต่มันเบาบางและแทบจะไม่มี เพราะเราไม่มีเจตนา แต่มันเป็นผลของวิภูฏะไง

ผลของวิภูฏะ คือว่าโลกนี้มันต้องหมุนไว สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง มันเปลี่ยนแปลงแปรปรวนอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่เปลี่ยนแปลงแปรปรวนตลอดเวลา เราก็พยายามจะบำรุงรักษาให้มันดีงาม ให้มันชัดเจน ให้ทุกอย่างชอบธรรมและดีด้วย

ทำอย่างนี้ถูกไหม

ถูก

แล้วถ้าเป็นบ้านเป็นเรือน เวลาปลวกมันเข้ามา

ปลวกเข้ามา เราก็ป้องกัน

เป็นพระ ของของสงฆ์ พวกกุฎิกุฎังเป็นของของสงฆ์ ของใช้ของสงฆ์ ตั้งเตียงเอามาใช้แล้ว ถ้าจากไปไม่เก็บ เป็นอาบัติปาจิตตีย์ แล้วต้องเก็บ ต้องบำรุงรักษา

แล้วถ้าปลวกมันมาขึ้น ทำอย่างไร

ก็ต้องรักษาใจ

แล้วใช้ที่วางตั้งใจมาเป็นปาจิตติย์ นั่นก็เป็นปาจิตติย์ เป็นโทษเงิ แต่ที่เราต้องบำรุง เราต้องรักษา เราต้องมีหน้าที่ก็มี

นี่ก็เหมือนกัน ฉะนั้น พระพุทธศาสนา เวลาตีความด้านเดียว มันก็เป็นความผิดไปหมดเลย ผิดไปหมดเลย แล้วทำอะไรไม่ได้เลย

ได้ เพราะธรรมะนี้บังคับให้ทำเลย อย่างพระนี่ต้องทำ ต้องบำรุง ต้องรักษา ต้องดูแล ถ้าไม่รักษา ไม่ดูแล เป็นอาบัติปาจิตติย์

ของที่เขาไปใช้ แล้วเวลาบังคับให้ต้องดูแล ต้องรักษา แล้วรักษา รักษาอย่างไรละ

ก็นี่เงิ ก็เหมือนที่โยมทำนี่ เราต้องทำ เพราะแมว ถ้ามันไม่มีเห็บไม่มีหมัด มันก็ไม่มี แล้วเราอาบน้ำแล้วคือมันไม่มี พอมันไม่มีแล้ว เราจะใส่ยาบำรุงรักษาเพื่อป้องกันโรคของมัน เราก็ทำ

แล้วทำอย่างที่ว่า เพื่อความสบายใจ เราก็บอก จะใส่ยาแล้วนะ เหิงต้องไปนะ เราไม่ได้ตั้งใจนะ แล้วถ้ามันพลาดพลั้งไปก็สุดวิสัย เหมือนเราห้าม เห็นไหม สงกรานต์ ปีใหม่ เมาเหล้าอย่าขับรถ พยายามบอก พยายามสอน ตาย ๔๐๐-๕๐๐

เราก็ป้องกันตลอด ปีใหม่ สงกรานต์ตายเท่าไร รัฐบาลก็บอกว่า อย่าขับรถเร็ววะ ง่วงให้นอนนะ ก็ตั้งใจดีทั้งนั้นนะ แต่มันก็ตาย เพราะอะไร เพราะคนมันต้องการความสะดวกของมัน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นอย่างนั้น มันก็คือเป็นอย่างนั้น เราก็ตั้งใจของเรา เราทำคุณงามความดีของเรา

ในหลักพระพุทธศาสนาเงิ เราก็สงสัยว่าทำอย่างนี้แล้วมันยังล่งเลงสงสัยอยู่ เราก็ตั้งใจของเรา เพราะเราอยากเลี้ยงแมว เราอยากมีบ้านมีเรือน เราอยากมีทรัพย์สมบัติ เราก็ต้องดูแลของเรา นี่เพื่อความถูกต้องชอบธรรมของเราเงิ

ถูกต้อง ทำแบบนี้ ถ้าใครถามมา เราให้ทำแบบนี้

เพราะเกิดมามีชีวิต เกิดมาอยากอยู่ด้วยความถูกต้องชอบธรรม เราก็ทำตามพระธรรมๆ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม กราบธรรมคือสัจธรรม สัจธรรม เขาให้สิทธิ์
เขา สิทธิ์เรา สิทธิ์ของสิ่งมีชีวิต เขาก็มีสิทธิ์ของเขา

เราก็เกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน เราก็มีสิทธิ์ของเราเหมือนกัน แล้วอยากมีแมวด้วย ก็ดูแล
รักษาไป นี่โดยความถูกต้องชอบธรรม ทำแล้วจบ

แล้วปากหอยปากปูติฉินนินทา ทศนคติมันร้อยแปด แล้วก็บอกไม่ได้ๆ

ไม่ได้ก็เรื่องของเขา นี่เราทำเอง เรามีสติมีสัมปชัญญะ จะทำคุณงามความดีของเราเอง
ดำรงชีพอยู่เป็นอุบาสก อุบาสิกาในพระพุทธศาสนา

เรามีพระพุทธศาสนา มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่อาศัย แล้วถ้าที่
พึ่งที่อาศัย นี่เป็นอุบาสก อุบาสิกา แล้วถ้าเป็นผู้ที่ปฏิบัติ ถือศีล ๘ ศีล ๑๐ เลิกหมดเลย ถ้าเลิก
หมดเลย มันก็ต้องไม่มีปัญหามาให้ถามต่อ จบ

ถาม : ข้อ ๒๗๗๗. เรื่อง “สัจจะและสมาธิ”

กราบเรียนหลวงพ่อก ขออนุญาตถาม

การตั้งสัจจะคือการตั้งมั่นแน่วแน่ของจิต อย่างนี้นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการทำอัปปนา
สมาธิหรือไม่คะ หรือเป็นเพียงแค่การตั้งสติเฉยๆ

กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ : มันก็เป็นการตั้งสติเฉยๆ นั่นแหละ

การตั้งสัจจะๆ สัจจะเป็นสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ดีงาม ตั้งสัจจะว่าจะทำแล้วต้องทำ การทำสิ่งใด
ก็ทำให้มันสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีงาม คนมีสัจจะไง มีสัจจะ มีกตัญญู เป็นเครื่องหมายของคนดี

แล้วการตั้งสัจจะแบบนี้ มันจะเป็นส่วนหนึ่งของการเข้าอัปปนาสมาธิหรือไม่

ถ้าเป็นขณิกสมาธิ ใช้ได้ มันก็จะเป็นส่วนหนึ่งของการทำให้เรามีสติ ให้เรามั่นคง ให้เราฝึกหัด
ปฏิบัติ มันก็จะเป็นสมาธิไปข้างหน้า

แต่ถ้าว่ามันใกล้อัปนาสมาธิ

อัปนาสมาธินี้ก็ยาวไกลมาก

เวลาฟังเทศน์หลวงตา บางคนฟังแล้วก็ฟังผ่านๆ เวลาคำพูดของท่าน คำใดของท่าน ถ้ามันเป็นสิ่งที่ว่ามันสะเทือนใจเรานะ มันจำแม่น

ท่านพูด อัปนาสมาธิ พระส่วนใหญ่ยังทำไม่ได้เลย อัปนาสมาธิ อัปนาสมาธิคนทำได้น้อยมาก ใ้ที่พูดๆ ไป มันพูดไปตามกระแสสังคม มันไม่ได้เป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริงๆ อัปนาสมาธิ ถ้าขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ ใครเข้าอัปนาสมาธิได้ อันนั้นมันสักแต่ว่าปรากฏ สักแต่ว่ารู้

แล้วเวลาผู้ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติใน ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ

ขณิกสมาธิ สมาธิกำลังไม่เข้มแข็ง อ่อนแอ ล้มเหลวอยู่อย่างนั้นนะ ถ้าจิตใจมันมั่นคงขึ้นมา มันจะเป็นอุปจารสมาธิ อุปจารสมาธิ มันอุปจาระคือวงรอบของจิต อุปจารสมาธิ จิตเป็นสมาธิ แต่มันรับรู้ความรู้สึกนึกคิดได้ มันเกิดวิปัสสนาตรงนี้ ตรงที่จะวิปัสสนาต้องเป็นอุปจารสมาธิ

อัปนาสมาธิ วิปัสสนาไม่ได้ อัปนาสมาธิจะมาเป็นพื้นฐานของวิปัสสนาไม่มี เป็นไปไม่ได้ อัปนาสมาธิเป็นอัปนาสมาธิ

แล้วพระส่วนใหญ่ทั้งหมด ท่านพูดประจำ หลวงตาพระมหาบัวท่านเน้นย้ำในเทป ในเทศน์ในวิทยุ ๑๐๓.๒๕ ดี ๓ ดี ๔ ท่านพูดบ่อย แต่คนฟังแล้วผ่านๆ ใจ แต่ตามข้อเท็จจริง อัปนาสมาธิ “พระส่วนใหญ่” ท่านไม่ได้ว่าส่วนน้อยนะ พระปฏิบัติส่วนใหญ่ทำอัปนาสมาธิไม่เป็น ทำไม่ได้

เราบอกว่า ไซ้

ฉะนั้นว่า เป็นอัปนาสมาธิหรือไม่ เป็นอัปนาสมาธิหรือไม่

ไม่ อิกยาวไกล อปฺปนาสมาธิ จะบอกว่าทำได้น้อยมาก แล้วไม่มีใครทำได้ด้วย ถ้าทำได้ ภาษาเรานะ มันจะทะลุปรุโปร่งระดับของจิต แล้วเข้าใจถึงว่าภาวนาเป็นหรือไม่เป็น ชัดเจนของมัน

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า การตั้งสัจจะ มันใกล้เคียงอปฺปนาสมาธิหรือไม่

ไม่ ห่างไกลนัก อิกยาวไกล

แต่ถ้าเป็นขณิกสมาธิ เออ! ใช่

ขณิกสมาธิคือสมาธิเริ่มต้น เป็นสมาธิแบบเบาบาง เป็นสมาธิแบบเริ่มต้นเป็นพื้นฐานอย่างนี้ใช่

สัจจะ ตั้งใจความจริง ถ้าเราเป็นสมาธิได้ มันจะเป็นขณิกสมาธิ

แล้วขณิกสมาธิ กำลังของขณิกสมาธิวิปัสสนาไม่ได้ กำลังอ่อนไป

เหมือนกับเด็กน้อย เหมือนกับคนที่ล้มลุกคลุกคลาน เหมือนเรา เราไม่มีทุนใจ เราไม่มีเงิน เราอยากทำธุรกิจขนาดไหน เราก็ทำอะไรไม่ได้หรอก เพราะเราไม่มีเงิน

แต่ถ้าเรามีเงินสะสมพอ เราทำสมาธิพอ เราทำสมาธิมีกำลังบ้าง ถ้าเรามีทุนสะสมพอ เราสามารถจะทำธุรกิจสิ่งใดๆ ได้บ้าง

นี่ไง ถ้าขณิกสมาธิล้มลุกคลุกคลาน วิปัสสนาไม่ได้หรอก โดยทฤษฎี โดยตัวมันเองนะ

แต่โดยวิธีการปฏิบัติ จากขณิกสมาธิ เราก็ทำให้มันเข้มแข็ง แข็งแรงขึ้นมา ถ้ามันยกขึ้น เขาเรียกเป็นสมาธิ อุปจาระคือวงรอบ เหมือนบ้านมีระเบียง บ้านคือสมาธิ อุปจาระนี้บ้าน อุปจาระคือวงรอบของบ้าน ระเบียงบ้าน ระหว่างระเบียงบ้านกับบ้านมันอยู่ด้วยกัน มันรู้มันเห็นกัน นี่วิปัสสนา วิปัสสนามันอยู่ตรงนี้ นี่พูดถึงว่าอุปจารสมาธิ

อปฺปนาสมาธิ สักแต่ว่าปรากฏ สักแต่ว่ารู้ สักแต่ว่า ไม่รับรู้แม้แต่อายตนะ ไม่รับรู้แม้แต่ร่างกายที่มันอาศัยอยู่ ไม่รับรู้แม้แต่จิตที่อยู่ท่ามกลางร่างกายนี้ มันวางหมดเลย นั่นคืออปฺปนาสมาธิ แล้วพอมันถอยออกจากอปฺปนาสมาธิมาเป็นอุปจารสมาธิ ถึงตรงนั้นถึงยกขึ้นวิปัสสนา

นี่พูดถึงว่าระดับของสมาธินะ

สมาธิคือสมาธิ แก่ก็เลสไม่ได้ ต้องมีปัญญาขึ้นมา

แล้วปัญญาจะเกิดตรงไหน เกิดอย่างไร สถานะใดถึงจะหนุนปัญญาขึ้นมา สถานะใด
สถานะของจิตอยู่ตรงไหน แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา ยกขึ้นสู่ปัญญาได้

นี่พูดถึงว่า ถ้าเป็นสัจจะ คือตั้งมั่นแน่นแนบกับจิต อย่างนี้นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของอัปปนา
สมาธิหรือไม่

ไม่ เป็นส่วนหนึ่งของฌณิกสมาธิ

ถ้าฌณิกสมาธิ เพราะจะเริ่มต้นฝึกหัดทำสมาธิ จากการตั้งสัจจะ ตั้งความมั่น มันจะเป็น
พัฒนาการของมันเลย จากศรัทธา จากความมั่นคง จากการกระทำ ถ้ามันเป็นปุถุชน กัลยาณ
ชน ถ้ายกขึ้นสู่สมาธินี้เป็นฌณิกะ

ฌณิกสมาธิล้มลุกคลุกคลาน ฝึกหัดจนมั่นคงของมัน ถ้ามั่นคงของมัน มันจะเริ่มเป็นอุป
จาระ อุปจาระเพราะมันยังรู้อยู่ไ้ แต่ถ้ามันยังหาไม่เจอ ขุดคุ้ยไม่ได้นะ

ทำมากขึ้นจะเข้าไปสู่อัปปนา แล้วใครทำอัปปนาได้

ถ้าทำอัปปนาได้ จะไม่พูดถูกพูดผิด

ถ้ามันไม่รู้ เพราะมันไม่รู้ระดับ มันไม่รู้ข้อเท็จจริงไง มันก็พูดสับสน พูดววนอยู่อย่าง
นั้นนะ ไร้สาระ

แต่ถ้าเป็นความจริง อัปปนาคืออัปปนา แล้วอัปปนา ผู้ที่ไม่รู้จักจริตนิสัยของตน เราถึง
บอกว่า ให้ทำต่อเนื่องไปเข้าถึงอัปปนา ไปหาข้อมูล เพราะอัปปนา รวบรวมใหญ่ เข้าสู่จิตเดิม สักแต่
ว่าปรากฏ เพราะผู้ที่ไม่รู้สิ่งถูกรู้ ผู้รู้เฉยๆ นั้นแหละข้อเท็จจริง

นี่พูดถึงว่า มันจะเข้าใกล้อัปปนาหรือไม่

ไม่

ค่อยๆ ผีก็หายไป นี่ผู้ผีก็หายไปหมด จบ

ถาม : ข้อ ๒๗๗๘. เรื่อง “กราบหลวงพ่อย่อยสอน”

กราบนมัสการหลวงพ่อย่อย ถ้าเราเลือกพิจารณาธรรมในสติปัฏฐาน ๔ ตรงนี้เมื่อจิตสงบแล้วจะต้องพิจารณาแบบใดคะ

ถ้าเราจะพิจารณาสติปัฏฐาน ๔ ถ้าพิจารณาแล้วมันก็เป็นสติปัฏฐาน ๔ สมมุติ คือคิดเองเออเอง

เราเกิดในโลกสมมุติไฉน เราเกิดมานี้จริงตามสมมุติ สิ่งมีชีวิตจริงๆ นี่แหละ จริงตามสมมุติ แล้วธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งแต่เวลาท่านอบรมบ่มเพาะไฉน เวลาท่านเทศนาว่าการกับประชาชน ก็พูดถึงเรื่องทาน เรื่องศีล เรื่องภาวนา

แล้วเวลาท่านเทศนาว่าการ เวลาเทศนาว่าการกับภิกษุที่ปฏิบัติ ท่านก็จะให้กรรมฐาน ให้กรรมฐานคือให้จิตให้ให้จิตให้พระเข้าป่าเข้าเขาไป ไปพิจารณาดีจิตให้แตก ถ้าดีจิตให้แตก มันก็เป็นข้อเท็จจริงไฉน

ไฉนก็เหมือนกัน เราอยากจะพิจารณาสติปัฏฐาน ๔

เราจะพิจารณาสติปัฏฐาน ๔ เราทำสมาธิเป็นหรือเปล่า เราทำความสงบเป็นหรือไม่

ถ้าเราทำสมาธิไม่เป็น เราก็คิดงานไฉน เหมือนประชาชนทำงาน คิดงานๆ คิดงานก็ทำงาน คิดงานก็คิดโดยสมอง คิดงานก็คิดโดยสามัญสำนึกของมนุษย์ไฉน

แต่ถ้าเราอยู่บ้าน เราจะคิดงาน คิดงานก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ เพราะคิดงาน ตรีกในธรรมไฉน ถ้าตรีกในธรรมก็เป็นปัญญา ปัญญาถึงที่สุด ที่สุดของความคิดคือความหยุด หยุดก็คือสมาธิ

ไฉนก็เหมือนกัน ถ้าเราเลือกพิจารณาธรรมในสติปัฏฐาน ๔ ตรงนี้เมื่อจิตสงบแล้วจะต้องพิจารณาอย่างไร

ถ้าจิตมันสงบ จิตมันสงบต้องมีสัมมาสมาธิ ต้องจิตมันสงบระงับ ถ้าจิตสงบระงับแล้วนะ ชุติคฺย คั่นคว่า

จิตสงบระงับแล้ว ความคิดทั้งหลายเป็นสมุทัย เป็นสมมุติ ผลคือความทุกข์

เวลาความคิดทั้งหลาย ความคิดทั้งหมดนี้ ความคิดทั้งหลายเป็นสมุทัย ผลของมันเป็นทุกข์

จิตเห็นจิต นี่ไง จะต้องพิจารณาอย่างไร

จิตเห็นจิต จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็นจิต จิตเห็นธรรม ถ้าจิตเห็นจิต จิตเห็นกาย จิตสงบแล้วมันเห็นกายหรือไม่ จิตสงบแล้วมีเวทนาไหม

ความจริงมันมี มีเพราะอะไร มีเพราะมีความรู้สึก จิตมีความรู้สึกในตัวมันเอง จิตมีความรู้สึกในตัวมันเอง ความรู้สึกนั้นนั่นะคือเวทนา มันก็จับไม่ได้

จิตเห็นจิต ตัวจิตเอง การเคลื่อนของจิตเห็นไหม ถ้าการเคลื่อนของจิต มันก็จิตเห็นจิต

จิตเห็นธรรมๆ จิตเห็นธรรมคือความรู้สึก ความคิดต่างๆ นี่ธรรม ธรรมารมณ์ๆ อารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดจากจิตนั่นนะธรรม ถ้าจิตมันเป็นสมาธิไง

ถ้าจิตสงบแล้วจะต้องเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง คือเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม นี่ไง แนวทางสติปัฏฐาน ๔ กายก็ได้ จิตก็ได้ เวทนามก็ได้ ธรรมก็ได้ สิ่งใดสิ่งหนึ่งนะ

คำว่า “ก็ได้” คือเฉพาะเรื่อง ไม่ต้องว่าเรียงลำดับ ๑ ๒ ๓ ๔ ไม่ใช่ มันอยู่ที่นิสัย คนที่เห็นเวทนามก็พิจารณาเวทนา เห็นกายก็พิจารณากาย เห็นจิตก็พิจารณาจิต เห็นธรรมก็พิจารณาธรรม พิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถ้าแทงทะลุได้ เข้าใจได้ อันเดียวกันหมดเลย

เข้าใจเรื่องกาย ก็เข้าใจทั้ง ๔ เรื่อง เข้าใจแทงทะลุเวทนา ก็ทะลุทั้ง ๔ เรื่อง ถ้าแทงทะลุจิต ก็แทงทะลุทั้ง ๔ เรื่อง แทงทะลุธรรม ก็ทะลุทั้ง ๔ เรื่อง แทงทะลุสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รู้หมด ไม่ใช่ว่าต้องเรียงลำดับ ๑ ๒ ๓ ๔ ไม่ใช่ เพียงแต่ว่า ๔ ประเภท อยู่ที่จิตนิสัย

ถ้าเลือกพิจารณาแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เมื่อจิตสงบแล้วจะต้องพิจารณาอย่างไร

จิตสงบแล้วมันว่างเปล่า จิตสงบแล้วว่างเปล่า จับต้องสิ่งใดไม่ได้ จิตสงบแล้ว จิตเห็น
อาการของจิต นี่ไง สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น สิ่งใดสิ่งหนึ่งในสติปัฏฐาน ๔ เกิดขึ้นคือจับต้องได้ พอ
จับต้องได้ นี่เกิดขึ้น

พอเกิดขึ้น จับได้ เกิดขึ้น ท่ามกลาง คือใช้ภาวนามยปัญญา ถึงที่สุด สิ่งใดสิ่งหนึ่ง
เกิดขึ้น สิ่งทั้งหลายทั้งปวงจบหมด ปัญญาแทงทะลุ จบหมด

ถ้าเป็นแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ให้พิจารณาอย่างนี้ไง

ถ้าจะพิจารณาตามความเป็นจริงนะ ถ้ามันจับต้องได้มันถึงจะเป็นความจริง ถ้ายังจับ
ต้องไม่ได้ มันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ

คำว่า “เป็นปัญญาอบรมสมาธิ” กำปั้นทุบดินไง เพราะเรามีตัวตน เรามีเรา เรามี
ความรู้สึก แต่มันเป็นสมมุติ เป็นโลก มันยังไม่สงบ มันยังไม่เป็นสมาธิ ถ้าเมื่อไหร่มันสงบเป็น
สมาธิแล้ว ถ้ามันรู้เห็นโดยจิต โดยจิตนะ ไม่ใช่โดยสัญญาอารมณ์ ไม่ใช่โดยทฤษฎี ไม่ใช่โดย
ใดๆ ทั้งสิ้น เพราะมันเป็นผลงานของจิต

จิตแก่จิต มันเป็นผลงานของจิตดวงนั้น จิตที่มีสมมุติบัญญัติ จิตที่ขี้ทุกข์ขี้ยาก จิตที่มันมี
ความทรมาน จิตที่มันทำความสงบได้ แล้วจิตนั้นเป็นผู้เห็น จิตนั้นมันเป็นผู้ขุดค้นค้นคว้าไ้ สิ่ง
ใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เกิดที่กาย เกิดที่เวทนา เกิดที่จิต เกิดที่ธรรม สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น มันจะเป็น
ไตรลักษณ์ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น

แต่ถ้าเป็นอนิจจัง วิทยาศาสตร์ ไม่ต้อง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง มันมีของมันอยู่แล้ว
สสาร ธาตุมีอยู่แล้ว แต่ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่กิเลสของเรา

กิเลสของเรามันอยู่ที่ใจของเรา แล้วถ้าไม่เห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง มันไม่
เกิดขึ้น มันไม่เห็นกิเลส มันไม่รู้จักสิ่งที่เป็นนามธรรม แต่ถ้ามันเห็นแล้วมันพิจารณาของมันได้
สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น สิ่งทั้งหลายทั้งปวง พิจารณาโดยมรรค ๘ มันต้องดับไปเป็นธรรมดา เอวัง